

НЕОБХІДНІСТЬ НАДАННЯ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ НА ТУБЕРКУЛЬОЗ

Малик Наталія Віталіївна

к.мед.наук, доцент кафедри загальної практики –
сімейної медицини та внутрішніх хвороб

Пономарьова Катерина Сергіївна,

Татарінцева Юлія Олександрівна

студенти

Харківський національний медичний університет

м. Харків, Україна

Вступ. На сьогодні туберкульоз (ТБ) залишається актуальним захворюванням і є значною проблемою як для українців, так і для людей по всьому світу. Так, згідно з даними ВООЗ майже третина населення інфікована туберкульозом (приблизно 1.9 млрд). Україна ж посідає сьоме місце серед країн європейського регіону за рівнем захворюваності на ТБ. Незважаючи на те, що туберкульоз є виліковним захворюванням, він водночас залишається однією з найпоширеніших причин смертності та страждань, адже за даними ВООЗ на 2020 рік ТБ забрав життя 1,3 млн людей. [1] Прийнято вважати, що паліативної допомоги потребують люди, які мають невиліковне захворювання, а ТБ в нашому випадку таким захворюванням не є. За визначенням МОЗ України паліативна допомога – це комплекс заходів спрямованих на покращення якості життя пацієнта з захворюваннями, що обмежують життя, або з захворюваннями, що загрожують життю, відповідно до критеріїв визначення пацієнта, що потребує паліативної допомоги, шляхом запобігання та полегшення фізичних, психологічних, духовних страждань і допомоги членам його сім'ї, іншим особам, що здійснюють за ним догляд. [4] Тому, ТБ, а саме медикаментозно стійкий (МС-ТБ), ТБ з широкою медикаментозною стійкістю (ШМС-ТБ), для яких п'ятирічна виживаність становить лише 23% входить в групу тих захворювань, яким може бути надана паліативна допомога. [5]

Ціль роботи. Метою нашої роботи стало з'ясування необхідності призначення паліативної допомоги людям, які хворіють на туберкульоз та визначення підходів її надання.

Матеріали та методи. В основі доповіді були взяті рекомендації Всесвітньої Організації Охорони Здоров'я з паліативної допомоги та статистичні звіти. Проведено систематизований аналіз наявних даних.

Результати та обговорення. Усі хворі, яким встановлено діагноз мультирезистентного туберкульозу, потребують обов'язкової госпіталізації в спеціалізовані заклади в яких проводиться специфічне лікування. Якщо хімієтерапія туберкульозу не дає очікуваних результатів, тоді приймається рішення про її відміну, а хворих переводять на паліативне лікування. На користь цього існують два важливих аргументи: по-перше, медикаменти, які використовують для лікування ТБ мають багато побічних реакцій, у зв'язку з чим погіршується якість життя хворого, а по-друге, неефективна хімієтерапія призводить до поширеної медикаментозної резистентності з формуванням суперрезистентного штаму, що складає додаткову загрозу для інших людей. [6]

Усі співробітники спеціалізованих лікувальних закладів зобов'язані бути ознайомленими з принципами надання паліативної допомоги та інфекційного контролю над хворим. Паліативну допомогу можна здійснювати й вдома, за умови, що хворий знаходитиметься в окремій кімнаті, а людина, що забезпечує догляд, має достатні навички та достатній запас усіх необхідних медикаментів на 2 тижні мінімум. При цьому, необхідний постійний контакт з лікарнею для отримання консультацій та госпіталізації в разі погіршення стану хворого. Місце, в якому хворий отримує паліативну допомогу повинно мати комфортні умови для відпочинку і соціальних можливостей. Усі хворі мають отримувати повноцінне харчування і догляд зі сторони груп підтримки в умовах інфекційного контролю. [2]

Паліативна допомога при резистентному до ліків туберкульозу включає перш за все, симптоматичну терапію та психологічну підтримку. Для осіб, у яких захворювання супроводжується больовим синдромом, призначають адекватне знеболення. Протибольова терапія може включати як і нестероїдні протизапальні препарати, так і наркотичні анальгетики. [2] Варто зазначити, що за даними Human Rights Watch у 2011 році в Україні є нестача знеболювальних препаратів для паліативної допомоги при больовому синдромі, що значно погіршує фізичний і психічний стан хворих. [3] Пероральний морфій використовується як знеболювальний засіб, так і протикашльовий препарат. Його гальмівний ефект на кашльовий центр зумовлює послаблення симптомів хронічної легеневої недостатності, а саме, надмірного кашлю та задишки, які не зникають при термінальній стадії стійкого до лікування ТБ. Захворювання супроводжується сильною нічною пітливістю, тому таким хворим може знадобитися часта зміна натільної та постільної білизни. Важливо збалансовано та поживно годувати ослаблених хворих — часто і маленькими порціями.

Варто зазначити, що окрім фізичних страждань, захворювання спричинює і психічні переживання. Присутність болю, що не можна купірувати, страх смерті, інші симптоми змушують людину проходити через значні психологічні страждання. Тому важливо надавати таким хворим ще й психологічну підтримку. Від 51 до 75% хворих з хронічною дихальною недостатністю в термінальній стадії мають ознаки депресії. [3] Не менш важливий і психологічний стан оточення рідних та близьких людини. Необхідно проводити бесіди, пояснюючи стан хворого та підготувати близьких до настання летального кінця смертельно хворого.

Персонал, що доглядає, повинен доброзичливо ставитися до хворого та дотримуватися етичних принципів.

Висновки. Незважаючи на виліковність такого захворювання як туберкульоз, деякі його форми, на жаль, не піддаються терапії. В цьому випадку важливо надати хворому якісний догляд, що полегшить його страждання та підготує близьких до смерті хворого. Досить важливо пам'ятати, що краще за всього запобігти захворюванню на туберкульоз, тому потрібно проводити просвітні бесіди з населенням. Кожна установа повинна пропагувати ефективний інфекційний контроль.

Список використаних джерел:

1. Global tuberculosis report 2021 ISBN 978-92-4-003702-1 (electronic version)
Р.1
2. REVIEW ON PALLIATIVE CARE WITH FOCUS ON 18 HIGH TUBERCULOSIS PRIORITY COUNTRIES, 2020 ISBN 9789289055413
3. Ukraine's Obligation to Ensure Evidence-Based Palliative Care ISBN: 1-56432-768-X
4. Наказ МОЗ України від 04.06.2020 № 1308 Про удосконалення організації надання паліативної допомоги в Україні.
5. Всесвітня організація охорони здоров'я Глобальний звіт щодо туберкульозу (2015) Доступна з http://www.who.int/entity/tb/publications/global_report/en/index.html
Станом на 10 серпня 2016 р.
6. Паліативна допомога при ко-інфекції туберкульоз/ВІЛ: навч. посібник / упоряд. О.С. Шевченко, В.М. Козько, Л.Д. Тодоріко та ін. – Харків: ХНМУ, 2017. – 77 с.